

Ter nagedachtenis aan: gefusilleerde arbeiders in Mei 1943

Gelderlander van maandag 1 mei 1950

Uit onze archieven haalden wij deze week een artikel dat was gepubliceerd in De Gelderlander van maandag 1 mei 1950. Het artikel bericht over een herdenking en plaatsing van een monument in Arnhem ter nagedachtenis aan de gefusilleerde arbeiders van de meistaking van 1943,

waarbij ook vijf Leeuwenaren het leven lieten. Het krantenbericht:

Even buiten Arnhem, bezijden de Schelmseweg in een rustige dalkom van 'De Waterberg' had zich zaterdagmiddag rond 4 uur een grote menigte verzameld bij een eenvoudig houten kruis, geplaat op een voetstuk van zwerfkeien rondom een hardstenen plaat, waarin de namen van 19 mannen staan gebeiteld. Mannen, in de kracht van hun leven door de wrede bezetter uit de rijen hunner medearbeiders gestoten om te sterven voor het vuurpeloton. Zij hadden zich solidair verklaard met allen, die uit protest jegens de vijand het werk hadden neergelegd. En zij, die de dans van deze duivelse vijand waren ontsprongen, zij hebben hun kameraden niet vergeten. Uit alle bedrijven, waarin de 19 slachtoffers werkzaam waren geweest, hebben de personeelsleden zich aaneengesloten om te komen tot een waardig herinneringsmonument op de plek, waar zij voor het Vaderland vielen.

Ook het bestuur der provincie Gelderland was vertegenwoordigd door de Gedeputeerden, de heren Boshouwers en van Eck. Verder waren aanwezig de gemeentebesturen van Wamel, Arnhem, Rheden, Renkum en Ede. Gemeenten, waarin de bedrijven zijn gevestigd, welke bij dit bezettingsdrama zijn betrokken.

Het was de voorzitter van het herdenkingscomité, de heer van Eden van Machinefabriek Thomassen uit De Steeg, die met enkele woorden dank bracht aan het gemeentebestuur van Arnhem, voor de medewerking verleend bij het tot stand komen van dit monument. De spreker hoopte, dat eenieder, die in de toekomst het monument mocht aanschouwen, zich zou realiseren, hoe groot het offer is geweest, dat de mensen, wier namen op het voetstuk staan gebeiteld, hebben gebracht voor onze vrijheid. De spreker nodigde daarop Burgemeester Maiser van Arnhem uit de onthulling van het monument te verrichten.

Heilige

plaats

Na de onthulling sprak Arnhems eerste burger enige piëteitvolle woorden. Het gemeentebestuur achtte het zich een plicht medewerking te verlenen om een monument op te richten ter nagedachtenis aan hen, die het hoogste offer, dat van hun leven, brachten. 'Over uw hoofden heen, vraag ik u allen voortaan deze plaats als heilig te beschouwen. Hier mag nimmer iets gebeuren, waarover in krant of op andere plaats een klacht kan worden geuit', aldus de spreker. Hij aanvaardde namens het gemeentebestuur dit monument en deed daarbij de belofte het steeds in hoge eer te zullen bewaren. De spreker nodigde vervolgens allen uit een ogenblik stilte in acht te nemen.

In eenvoudige en klare taal sprak vervolgens de heer de Wilde van Industrie 'Vaassen'. Hij schetste op sobere, doch niettemin indrukwekkende wijze de roerige Meidagen, waaraan zijn makers ten offer zijn gevallen. Namens het personeel van alle betrokken bedrijven, zegde hij dan ook alle nabestaanden toe, dat de gevallenen steeds in hun gedachten zullen blijven voortleven. Nadat door hem een krans was gelegd, trad *Burgemeester Ditters van Wamel* naar voren, die het een eervolle en dankbare taak vond, namens de gemeenten, waarvan de slachtoffers deel uitmaakten, hier te hunner nagedachtenis enkele woorden te mogen spreken. Het moet voor de familieleden een troost zijn te weten, dat hier de plek is, waar hun dierbaren hun laatste rustplaats hebben gevonden. Ook deze spreker legde een krans.

Vervolgens sprak nog de directeur der Heveafabrieken, de heer Warnars, die erop wees, hoe deze 19 mannen hebben deelgenomen aan de verzetsbeweging, welke uiteindelijk tot onze bevrijding heeft geleid. Namens deze industrie werd tevens een krans gelegd. De heer Knipscheer uit Arnhem dankte namens de nagelaten betrekkingen met enige gevoelvolle woorden.

Vervolgens defileerden de vele aanwezigen langs dit gedenkteken en legden een schat van bloemen aan de voet ervan.